

Prin decizii judecătorești ce vin în cascadă, magistrații obțin sporuri salariale retroactive ce amenință să ruineze bugetul; Ministerul Justiției nu reușește să analizeze și să trateze corect situația, avertizează SAR

EXPLOZIA SALARIIILOR ÎN JUSTIȚIE

și calea de a rezolva problema

Zilele acestea Primul Ministru va fi presat de reprezentanții magistraților, care își aplică sporuri salariale necontrolate, obținute în urma unor decizii judecătorești. Sumele sunt enorme, banii nu există, iar ceva trebuie făcut urgent pentru a descâlci o dată pentru totdeauna această dilemă, în concordanță cu strategia guvernului de limitare a cheltuielilor.

Problema:

În ultimii ani, prin decizii judecătorești, magistrații și-au mărit veniturile prin adăugarea la salariul de bază a unor sporuri neprevăzute în legea lor de salarizare. Procedul acesta a dus la:

- (i) umflarea notei de plată pe care o achită contribuabilul român;
- (ii) apariția de inechități în interiorul sistemului, ajungându-se la situația ca doi magistrați din cadrul aceleiași instanțe sau structuri de parchet, cu aceeași vechime și grad profesional să aibă salarii diferite.

Ambele efecte sunt în prezent subestimate, insuficient discutate în public și prezentate nesistematic de către cei interesați decidenților de la vârf – de exemplu în dările de seamă

care ajung în mapa de lucru a Primului Ministru.

Există în prezent aproximativ **14 tipuri de acțiuni în justiție** privind

recunoașterea și pentru magistrați a unor sporuri salariale care se acordă pentru alte categorii de salariați din sectorul public (de exemplu, spor de 50% pentru suprasolicitare neuropsihică, spor de 15% pentru utilizarea calculatorului, spor de 15% pentru confidențialitate, etc). Acest lucru este în sine discutabil, pentru că magistrații au deja o lege specială care le reglementează salariile, justificată tocmai prin importanța aparte a muncii lor, de unde și avantajele speciale care le sunt create prin comparație cu ceilalți bugetari. Moralmente, nu e clar de ce, dacă în cazul beneficiilor speciale li se acordă magistraților un regim separat, atunci când e vorba de beneficiile celorlalți bugetari care nu li se mai aplică lor, ar fi vorba de discriminare.

Practic, multe dintre aceste acțiuni au fost promovate de magistrați după ce ei obținuseră decizii din partea Consiliului pentru Combaterea Discriminării, prin care se constata că neacordarea respectivului spor pentru magistrați ar reprezenta o discriminare față de alte categorii profesionale. Deși simpla constatare a tratamentului discriminatoriu din partea unui organ administrativ nu e suficientă pentru obținerea respectivului drept, aceste decizii au jucat un rol important în hotărârile judecătorești ulterioare.

Acțiunile prin care magistrații au cerut sporuri salariale au fost **soluționate diferit** de instanțe, unele curți fiind mai "generoase" decât altele. Din acest motiv, cererile au fost direcționate cu precădere către instanțele unde probabilitatea unei soluții pozitive era mai mare (de exemplu, de la București, unde s-au respins acțiuni, către Slatina, unde aceleași acțiuni s-au admis și s-au câștigat).

Procurorul General a promovat Recursuri în Interesul Legii în încercarea de a armoniza această practică neunitară:

- unul cu privire la sporul de confidențialitate,
- iar altul cu privire la sporul de solicitare neuropsihică.

Ambele RIL-uri au fost respinse, deci s-a ajuns la recunoașterea de facto a acestor sporuri pentru magistrați. Practic **instanțele s-au substituit aici puterii legislative**, preluând atribuții de *policy-making*, deoarece hotărârile judecătorești care recunosc anumite sporuri și pentru magistrați modifică substanțial și permanent nivelul de salarizare în acest sector.

În prezent bugetul din care sunt plătiți judecătorii e administrat de Ministerul Justiției, cel din care sunt plătiți procurorii e administrat de Parchetul General, pe când Înalta Curte de Casație și Justiție și Consiliul Superior al Magistraturii au bugete separate pe care le auto-administrează.

Sistemul a intrat în derapaj accelerat din momentul în care Înalta Curte de Casație și Justiție împreună cu Consiliul Superior al Magistraturii au inclus automat sporurile recunoscute prin respingerea RIL în salariile propriilor angajați. Inechitatea e flagrantă, pentru că ceilalți judecători și procurori nu beneficiază de măriti salariale similare, bugetele instituțiilor lor neincluzând sumele necesare.

Pentru anul 2009 Ministerul Justiției apreciază că ar fi nevoie de aproximativ 800 de milioane de RON pentru acordarea sporului de 50% pentru suprasolicitare neuropsihică pentru judecători (judecătorii Înaltei Curți nu sunt incluși în estimare, având un buget separat). La acest efort bugetar ar trebui adăugat cel necesar pentru acordarea aceluiași spor procurorilor, precum și cel pentru acoperirea creșterii salariale prin aplicarea sporului de confidențialitate

de 15% pentru toți magistrații. De asemenea, hotărârile judecătorești stabilesc recunoașterea **retroactivă** a aplicării sporului în discuție, de la momentul la care acel spor a fost introdus în legislație până în prezent!

Lucrul este cu atât mai absurd cu cât, în 2008, Curtea Constituțională¹ a stabilit "că prevederile art. 1, art. 2 alin. (3) și art. 27 alin. (1) din Ordonanța Guvernului nr. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, republicată, sunt neconstituționale, în măsura în care din acestea se desprinde înțelesul că instanțele judecătorești au competența să anuleze ori să refuze aplicarea unor acte normative cu putere de lege, considerând că sunt discriminatorii, și să le înlocuiască cu norme create pe cale judiciară sau cu prevederi cuprinse în alte acte normative."

În pofida acestei decizii a Curții Constituționale, instanțele au continuat să adopte hotărâri prin care se recunosc drepturi salariale.

Soluție:

Guvernul mizează zilele acestea pe discuții și persuasiune, în speranța că negocierea va duce la limitarea fenomenului (auto)creșterilor salariale în justiție. În general, dialogul cu partenerii sociali este util, dar în acest caz special nu are cum să funcționeze: nici un fel de negociere cu actorii din sistem nu poate garanta faptul ca un magistrat nu va mai promova la un moment dat în justiție o acțiune prin care să solicite aplicarea de sporuri recunoscute pentru alte categorii de angajați din sectorul public. Câteva hotărâri în această speță, fie chiar izolate, prin care sporuri sunt recunoscute, generează o reacție în cascadă din partea celorlalți magistrați;

ei vor solicita, la randul lor, aplicarea aceluși spor și în ceea ce îi privește.

Soluția nu stă deci în abordarea caz cu caz a fiecărui tip de avantaj salarial consfințit (nelegitim) în justiție, ci în eliminarea cauzei care a produs toate aceste confuzii. Două căi trebuie urmărite concomitent pentru rezolvarea definitivă a problemei:

1. Declanșarea unui conflict juridic de natură constituțională între (i) autoritățile publice aparținând puterii judecătorești și (ii) Parlamentul României. Aceasta acțiune se bazează pe art 146, litera e, din Constituția României și poate fi declanșată de Președintele României, unul din șefii celor două Camere, primul ministru sau președintele CSM. Prin aceasta acțiune se urmărește ca instanța constituțională să declare că instanțele judecătorești își depășesc mandatul atunci când intervin în materia drepturilor salariale prin adăugarea de sporuri care nu sunt recunoscute de legiuitor pentru anumite categorii profesionale.
2. Adoptarea unei noi legi de salarizare pentru magistrați, care să elimine orice prevederi neclare sau care ar putea genera confuzie în practică.

Romanian Academic Society (SAR)
61 Eminescu, Bucharest 2
tel/fax (4021) 211 1477
office@sar.org.ro
www.sar.org.ro

¹ Prin Deciziile 819 și 821 din 2008.